Ч. 32 | Неділя 11 (23) лютого 1896. | Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостве на провінциї:

на цілий рік зр.	2·40
на пів року „	1·20
на чверть року „	—·60
місячно . . „	—·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр.	5·40
на пів року „	2·70
на чверть року „	1·35
місячно . . „	—·45

Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засїданю Палати послів вела ся дальша дебата над проєктом реформи виборчої. Промавляли посли Ляґіня, Барвіньский, Пернерсторфер і Дубский, а відтак дискусию закрито. По тім промавляли ще ґенеральні бесїдники Гавк против і Менґер за проєктом. Наконець ухвалено майже одноголосно передати проєкт реформи виборчої дотичній комісиї. Внесенє пос. Люеґера, щоби вибрати нову комісию для реформи виборчої, відкинено.

Опісля вела ся дальша дебата над буджетом, а іменно над етатом міністерства просьвіти.

Дебата над проєктом реформи виборчої.

Хід дебати над проєктом реформи виборчої був слїдуючий:

Першого дня дебати промавляв насампеੜред пос. кн. Лїхтенштайн. Бесїдник сказав насамперед, що дорога до загального, рівного і безпосередного права голосованя єсть простою лїнією і нїяка сила на сьвітї не зможе звернути людий із сего напряму. То єсть просто неможливо серед суспільности, котру капіталїстичний лад так розстроїв, що всї стани і званя спливають ся разом і роблять фарамушку, як той напливовий пісок в копальни, в котрій веде ся рабуюча господарка. Хвилево може сему лиху зарадити лиш загальне право вибору і оно єсть длятого для него першою цїлию. Єго ідеал однакож іде дальше. Аж коли нарід подїлить ся па поодинокі кляси званя, можна буде довідати ся волї народу на підставі суспільного устрою. Але до того ще далеко.

По сїм вступі звернув бесїдник на сам проєкт, о котрім ґр. Бадені сказав, що то історичний. Кант, що правда, сказав: Все, що єсть, єсть розумне. (Кронаветер: Геґель, не Кант!) Геґель? Ну, нехай, менї все одно. Для мене той проєкт не історичний, але чисто особистий. — Бесїдник критикуючи сам проєкт сказав, що найлїпше в тім проєктї єсть то, що єго предложено і то в такій формі, котра може бути принята. Хиба в нїм єсть та, що челядь виключено. Длячого наймит не має мати такого самого права як кождий волоцюга, що через шість місяцїв єсть тягаром якоїсь громади? (Голоси: Перечитайте проєкт!) Бесїдник заявив наконець, що він єсть за загальним правом голосованя, але уважає теперішний проєкт за короткий, перший крок до загального права голосованя, за котрим послїдують другі.

Пос. Єнджейович заявив, що Поляки стоять безусловно за правом, щоби сойми висилали послів до Ради державної і що кожде розширене права виборчого повинно виходити від соймів. Позаяк тепер не можна того осягнути, то они застерігаючи собі се принципіяльне становище беруть участь в намірений правительством реформі. Они переконані о шкідливости необмеженого, загального і безпосередного права голосованя і о потребі задержаня системи курій та сподївають ся, що слушне признане права виборчого тим, що від того доси виключені, втихомирить борбу о реформу виборчу на довгий час для добра монархії і народів Австриї.

Пос. Форманек (Молодочех) брав за зле, що проєкт реформи виборчої задержує дотеперішні несправедливости ординациї виборчої. Справа реформи виборчої по ухваленю сего закона не перестане бути полїтичною справою і не зійде з порядку дневного. Проєкт не відповідає інтересам славяньских народів, анї також інтересам рільного населеня, а до того єсть ще централїстичний. Партия бесїдника мусить длятого поборювати сей проєкт.

Пос. ґр. Кінбурґ (именем нїмецкої лївиці). Від 10 жовтня 1893 р. приступає правительство вже третий раз до розширеня реформи виборчої. Два кабінети розбили ся об сю задачу. Від півтретя року не сходить ся справа з порядку дневного. Наша партия не таїла ся з своїми поглядами на сю справу. Зі взгляду на наше дотеперішне становище і зі взгляду на то, що ми вже в 1893 р. домагали ся розширеня права виборчого, здає ся нам зовсїм консеквентним, що тепер не стаємо ворожо против предложеня правительства. Розуміє ся, що будемо голосувати за переданєм проєкту комісиї, і возьмемо охотно там участь в нарадї, щоби скоро залагодити реформу виборчу, котра відповідає відносинам нашої вітчини а при тім і числить ся зі свободолюбними принципами. Маю надію, що й дїлом докажемо наше переконанє.

Пос. Романчук доказував, що теперішний проєкт реформи виборчої має на цїли лиш консерване дотеперішної несправедливости. На єго погляд округи виборчі суть за великі, роздїл несправедливий.

Промавляли ще Штайнвендер, Странский,

З КРАЮ ЗОЛОТА і ДИЯМАНТІВ.

ОБРАЗКИ З ПОЛУДНЕВО-АФРИКАНЬСКИХ РЕПУБЛИК.

Після

Дра А. Цімермана, Шмайсера, Е. Вебера і др.

зладив К. ВЕРБЕНКО.

I.

Біблїйний Офір і звідки взялось слово „Африка". — Перші початки кольонії Пригірка доброї надії і походженє Бурів. — Вандрівка Бурів і пригоди Ван Ґаса. — Війна з Зулюсами.

Недавні події в Трансвалії звернули на вас увагу цїлої Европи на край, про котрі доси мало хто що знав, на край, котрих земля криє в собі найбільші богатства, які лиш чоловік може видобути з неї. Дивно зложило ся, що погоня за золотом, котра викликала так голосну і до нинї ще не залагоджену справу, почала ся в наших часах як-раз в ту сторону, в котру вже майже перед трома тисячами лїт їздили жиди і Фенікіяни. Показує ся, що вже в так далекій давнинї знали люди дорогу до золота і диямантів, але відтак єї забули і аж тепер вновy віднайшли.

Із сьвятого письма старого завіта знаємо, що в жидівскім краю за царя Давида було дуже богато золота, хоч там копалень золота зовсїм не було. Давид дарував був на позолоченє стїн сьвятинї 3000 кіккарів золота, що значить, (рахуючи на наші гроші) 208 мілїонів вісїм сот тисячів золотих риньских. (Один кіккар мав 42 і пів кільоґрамів або грішми 69.600 зр.) Дальше знаємо, що Давидів наслїдник, цар Саламон, що панував від 1015 до 975 р. перед Хр., в спілцї з фенїкійским королем Гірамом з Тируса висилав по золото кораблї до якогось краю, званого Офіром. Кораблї ті були три роки в дорозї, а коли вернули, привезли єму крім золота, ще й дороге камінє та якесь дуже тверде і міцне як зелїзо дерево, зване „алмуґґім" та богато иньших дорогоцїнностий. Жиди і Фенїкіяни знали якийсь край, де було богато золота і називали его Офіром.

Де-ж був той Офір? — До недавна ще був загальний погляд, що Офір то був край десь в полудневій Арабії. Але від коли деякі держави европейскі стали чим раз більше загортати африканьскі землї, а европейскі подорожники чим раз більше розслїджувати мало що не кождий, яко-тако приступний кутик Африки, погляд сей трохи змінив ся. Показало ся, що в полудново-всхідній части Африки, межи ріками Замбезі і Лімбоно, з котрих послїдна творить північну границю нинїшної Трансвалії, були вже в глубокій старинї копальнї золота, розкинені на просторі звиш 6000 кільометрів. Ба, що більше: в 1871 р. удало ся нїмецкому подорожникови Мавхови відкрити в краю Боніяї-Машона, 300 кільометрів на захід від Софалї величезні розвалини Симбабіє, котрі по всїй імовірности суть фенїкійского походженя. Розвалини ті описав докладно і подав з них рисунок нїмецкий місіонар Байстер, а подорожник нїмецкий Петерс доказує тепер, що як-раз тут був той Офір, про котрий згадує ся в сьвятім письмі старого завіта. Жидівска назва Офір була — каже він — в глубокій старинї загально знана і від неї пішла пізнїйша назва цїлої части сьвіта — Африка. Римляни називали якесь племя африканьске на півночи, коло міста Картаґіни Афрами (Afer, Afri). По арабски значить „афір" (або „офір" після полудново-арабского виговору) „червоний"; отже Африка значило би то само, що „червоний край" (мабуть від червонавої землї в середній Африцї). Давна назва Офір удержалась ще навіть до нинї в назві побережа Софаля, котре в глубинї краю називають Софара (грецка назва: Софера або Софіра). Розвалини Симбабіє доказують наглядно, що тут було укріплене місце для забезпеченя копалень золота, що там золото витоплювано і переховувано аж до дальшого вивозу.

Коли-б так дїйстно було, як згадані подорожники доказують, то біблїйний Офір перестав би бути для нас загадкою; було би то доказом, що Фенїкіяни і жиди вже майже три тисячі лїт тому назад знали дорогу до краю золота і диямантів. Чи так було, чи инакше, про те байдуже; але то єсть нинї певна річ, що як край Машона так і обі полудново-африканьскі републики та край Ґріка стали ся в наших часах справедшним Офіром, до котрого збігають ся по золото і диаманти люди мало що не з цїлої Европи, та що він своїми богат-

Турнгер, Кронаветер і Люеґер. Сей послідний поставив внесене, щоби длятого, що дотеперіш на комісия для реформи виборчої не зробила нічого, вибрати нову з 36 членів, а полемізуючи з ґр. Фалькенгайном сказав, що коли-б Господь Бог зійшов з неба і его вибрали до Ради державної, то він певно не вступив би до клюбу Гогенварта. В Палаті настало обурене, а президент завізвав Люеґера до порядку. — Пос. Діпавлі виступив також против Люеґера а відтак заявив, що его партия (християньскі социяли) будуть голосувати за проєктом реформи. — На тім закінчено дебату першого дня.

Перегляд політичний.

Підчас вчерашної дебати над проєктом реформи виборчої заявив пос. Барвіньский, що проєкт тої реформи не відповідає потребам Русинів, але есть пробою часткового розширеня права виборчого і для того він і его партия будуть голосувати за відосланем проєкту до комісиї.

В угорскім парляменті виступив Кошут дуже остро против угоди з Австриєю. Зачувати, що круги правительственні думають відложити справу угоди аж до осени.

З Білграду доносять, що ґен. Ґоленіщев-Кутусов вертаючи до Софиї, порушив тут гадку утвореня союза балканьского, а що-до розмеженя Македониї після народностий радив удати ся до Росиї о поміч.

З Льондону доносять, що султан мав зажадати від анґлійского правительства, щоби оно в порозуміню з Туреччиною залагодило справу єгипетску в спосіб, котрий забезпечив би Анґлиї свобідний переїзд до Індий.

Новинки.

Львів дня 22 лютого 1896.

— **Іменованя.** П. Мінїстер рільництва поручив тимчасовий заряд купелевого заведеня в Криниці ц. к. повітовому комісареви Ант. Мравінчициви з Ясла. — В краєвім бюрі мелїорацийнім іменовані інжинерами I кляси: Кароль Бозевич, Павло Дирдонь, Іван Гапанович, Тадей Ґедель; — інжинерами II кляси: Сильверий Стрільбицкий, Стан. Рібенбавер, Ів. Галадей, Діоніс. Горварт; — інжинерами-ад'юнктами Юл. Мисякевич, Андр. Корнель, Кость Вишневский, Мар. Реліх, Тадей Корасадович; — інжинером-асистентом Йосиф Ґурский.

— **В річницю смерти** архикнязя Альбрехта дня 18 с. м. відбуло ся в рускій церкви катедральній в Станіславові поминальне богослуженє, відправлене войсковим душпастирем о. Касияном Куницким в присутности епископа Куїловского, цїло официрского корпуса і урядників войскових, з Фмп. Лямбергот і ґенералом Кравсом на чолї. Були також представителї урядів і численні вірні.

— **Є. Е. Маршалок краєвий** ґр. Стан. Баденї, оглядив оногди краєвий загальний шпиталь у Львові, не заповівши попередно своєї люстрациї. Тревала она около пятьох годин. Є. Е. ґр. Баденї оглянув цїлий будинок старого шпитааля, а передовсїм кухню, де появив ся цїлком несподївано і коштував страви призначені для недужих.

— **Виставу памятників по віденьскім конґресї 1815 р.**, устроєну в австрийскім музею для штук і промислу у Відни, відкрив цїсар в суботу, дня 15-го с. м. Вистава виглядає дуже інтересно. В нїй зібране множество цїкавих річий, картин, сервісів і т. д., котрі були в руках тих, що брали участь в конґресї або в тім часї занимили виднїйші політичні становища. Цїлий ряд двірских повозів заповняє одну салю. Найбільшу увагу звертає на себе стіл до писаня, подарований Наполеоном I. цїсаревій Мариї Люїзї; золоті маршалківскі булави, передані ґенералови Велїнґтонови по побідї під Ватерльо союзними монархами; мундур австрийского ґенерала, котрий вбрав на себе Наполеон I., коли єму підчас его подорожи на Ельбі грозила напасть від селян, що хотїли пімстити ся на упавшім цїсарю. Той мундур дав цїсареви австрийский ґенерал Коллер. Дальше виставлений мундур, в котрім в'їхав наш цїсар Франц I. до Парижа, і устроєно також кабінет цїсарский для щоденних праць. Словом, на виставі зібране величезне число портретів, картин, статуй, рисунків і манускриптів, дуже гарних і інтересних.

— **Посаг.** Ц. к. Намістництво розписує конкурс на посаг з фундациї дра Фріда ім. Єї Ціс. В. Найдост. Архикняжни Ґізелї для убогих осиротілих дївчат львівского повіта. Убігаючі ся о той посаг мають виказати: 1) Що суть сиротами по сільскім господари в місцевости приналежній до львівского повіта; 2) що мають 18—25 лїт; 3) що суть бідні; 4) що покінчили з добрим поступом три низші кляси народної школи; 5) що мають віддати ся за селянина, котрий також окінчив з добрим поступом три низші кляси школи народної. Вінчане кандидатки має наступити дня 20 цьвітня с. р. а на случай церковної перешкоди в найблизшім дни по еї усуненю. Виплата віна наступить другого дня по вінчаню кандидатки. Подання о той посаг треба внести до ц. к. Намістництва до кінця марта с. р.

— **Самоубийство.** При ул. на Байках ч. 12 у Львові відобрав собі вчера вечером житє через повішене робітник Зайшла. Причиною самоубийства було то, що его придержано на крадежи мулярских знарядів при будові дому, де був занятий роботою.

— **З Яворівщини пишить нам:** Читаючи нераз в Вашій цїнній часописи згадки о тім, як то по селах заоновують селяни крамниці як рівною і заохоту до такого дїла, і у нас чесний господар Ілько Якимів з Завадова, повіта яворівского, взяв ся за таке дїло та дня 18 с. м. завдяки заохоті та помочи нашого Всч. о. пароха отворив крамницю в Завадові. Вправдї зі сторони несовістних людий стрітив він великі перепони, однакож есть надія, що так красне дїло не упаде а люди наші словом і чином підопруть нашу молоденьку крамницю, а що таких людий у нас знайти можна, дав доказ наш ветеран патріот Вп. Василий Чупко, що з удїлом 50 зр. обіцяв приступити в члени основателї крамниці. Та честь Всч. о. А. Струсевичу, що до многих трудів, які підїйняв в нашій

ставами впливає нинї у великій мірі на відносини европейскі. Длятого, думаємо, буде інтересно придивити ся, яким способом дібрали ся Европейцї до сего новочасного Офиру і як він виглядає.

Минуло чотириста лїт з горою, коли Портуґалець Вартоломій Діяс, пустившись в дорогу на море, відкрив на полудневім кінци Африки нинїшний Пригірок доброї надії. Пригірок сей висуває ся у море із західного берега півострова, довгого може на 50 кільометрів, котрий творить на півночи догідну пристань, де ставали портуґальскі кораблї, що плили до всхідних Індий. В 1652 р. забрала сей півостров голяндска всхідно-індийска спілка торговельна і на північнім кінци его, над заливом, вваним нинї Столовим або Тейбль бай, побудувала невеличку кріпость, щоби тут мати опору для своїх кораблїв, що плили до всхідних Індий. Від того часу стали тут приходити голяндскі поселенцї і незадовго станула досить велика кольонїя голяндска, котрої першим ґуберпатором був Ван Рібек. Голяндскі поселенцї заходили тепер сюди частїйше, забирали землї первістним тамошним жителям, Готентотам і Кафрам, проганяли їх чим раз дальше на північ, або робили з них невільників, котрими, як худобою, обробляли землю. Тим способом стали незадовго голяндскі поселенцї властителями просторих земель, котрих не могли навіть добре обробити; а що розлогі степи полудневої Африки давали подостатком паші для худоби, то Голяндцї взяли ся були ще більше до годівлї худоби, як до управи рілї. Длятого, що они займали ся майже лиш виключно господарством рільним та випасом худоби, назвали ся они Бурами (Boers) т. є. хлїборобами, селянами або хлопами. Сю назву задержали они й до нинї.

Але Анґлійцї вже в самих початках завязку голяндскої кольонїї зрозуміли, як великої ваги може бути для їх торговлї зі всхідними Індиями Пригірок доброї надії і длятого забрали его в 1795 р. та держали до 1802 р. Бури збунтували ся і змусили Анґлійців уступити ся. Підчас війни межи Францією а Анґлією, в котру була запутана також і Голяндия, взяли Анґлійцї в 1806 р. другий раз сей край, а коли опісля конґрес віденьский в 1815 р. признав їм право до того, розсїли ся они там па добре і держать его до нинї розширивши свої посїлости аж до всхідного побережа Африки і далеко на північ. Край сей називають они тепер Кепеленд, т. є. краєм Пригірка, або коротко кольонїєю Пригірка.

Коли Бури вже з давен давна були великими ворогами Анґлійців, то стали ще тим більшими від 1828 р., коли правительство анґлійске заборонило їм держати невільників і строго тих карало, що з Готентотами або Кафрами обходили ся не по людски та робили з них невільників. Невільники стали нараз вільними людьми, а Бури стратили всю робочу силу. Серед Бурів настало велике невдоволене, а що они не могли нїчого вдїяти, то збували ся своїх великих посїлостий за безцїн і вибирали ся далеко на північ, шукаючи собі межи дикими племенами вільних земель.

З сеї пори настали були для Бурів дуже неспокійні часи, часи довголїтної вандрівки і кровавих борб з дикими племенами. Характеристичний опис тих часів і причинок до історії заснованя трансвальскої републики подав трансвальский Бур, Ван Ґас. Батько его був Швайцаром, служив у францускім войску, а опісля переніс ся на Пригірок доброї надії, де була родина его жінки. По смерти жінки віддав він свого сина в опіку Голяндця Маляна, а сам учив Бурам дїти і так зарабляв на хлїб насущний. Саме тодї розпочала ся була вандрівка Бурів і Ван Ґас описує еї і свої пригоди ось так:

Довгими рядами вандрували добре узброєні Бури з своїми возами, до котрих було запряжених по кілька пар волів, до краю Готентотів і Кафрів, та гнали свої величезні стада. Під конець 1835 р. вибрав ся був також і Малян з 30 возами в дорогу до Наталя, де тогди панували Зулюси. В сторонї, де тепер місто Квінставн (Queenstown), розіслано післанців на всї боки, щоби они розвідали ся, де яка земля і який настрій у місцевих дикунів. Коли они принесли вісти, рушив цїлий похід на всхід, перейшов через ріку Оранію, а відтак пустив ся горі рікою Каледон на північ, аж наконець серед безустанної борби з місцевими жителями дійшов до ріки Валь. Малян розложив ся тут укріпленим табором і вислав людий в сторони, де тепер трансвальска република, та приказав їм там розвідати ся а також оглянути й залив Делягоа.

В тім часї, коли післанцї були ще в дорозї, прийшов до табору один дуже поважаний Бур, що називав ся Ретіф. Він був як раз з своїми товаришами в Натали і переговорював з королем Зулюсів, Дінґаном. Дінґан казав, що готов приняти Бурів до свого краю і відступити їм свої землї. Ретіф радив пристати на то і не іти дальше на північ. Коли післанцї вернули і розповіли, що земля добра, але лїтом лютить ся там страшенно пропасниця, рішив ся Малян, хоч з тяжким серцем, послухати ради Ретіфа. Єму і богато другим не подобало ся то, що в Натали прийде ся їм жити в сусідстві з Анґлійцями, бо побоювали ся, що Анґлійцї готові би збирати то, що Бури засїють. Якийсь високо поставлений Анґлїєць сказав єму одного разу жартом, що у кождого Анґлійця така приповідка: „У мене честь в кишени, а слово не значить у мене нїчого". Малян казав, що то щира правда.

Так отже пустились в 1837 р. вози Бурів довгим рядом через Змиєві гори (Draken) до краю Зулюсів. Над рікою Таґеля розложено ся кількома таборами. Родина Маляна стояла табором з кількома другими над рікою Бляякран. Стада були великі, на однім місци трудно було їх пасти, отже годї було всїм при купі стояти одним табором. Ретіф вибрав ся зараз по приїздї з 70 що найповажнїйшими Бурами до Дінґана, щоби остаточно залагодити розпочатий з ним договір. В тій громадї его товаришів був також і Ван Ґасів опікун.

громаді, долучив ще оден, стараючись щоб була своя крамниця. Засновуймо крамниці, підпираймо їх що сила, бо лише такими ділами можемо самі собі помочи. — *Т. П.*

— **Еміґраційна горячка** обхопила широкі круги місточка Залозець і доохрестних сіл. З Залозець вибирає ся до Бразилії дуже богато людий, ціле Збаразске передмістє хотіло би виеміґрувати. З Маркополя виїхало доси кільканайцять родин, а вибирає ся в похід за океан майже половина села. Письма від давнїйших еміґрантів, переважно фальшовані, піддержують еміґраційну пошесть. Всї ради і намови вічого не помагають. Збаламучені селяни вірять скорше всяким нїсенїтницям і байкам, як раді хочби й найчестнїйшого і найбільше їм прихильного чоловіка.

— **Вовки** — як нам пишуть в турчаньского повіта — появили ся в великій скількости в тамошних горах в охрестности Лімної і Лютовиск. Они волочать ся цілими громадами, а в ночи заходять до сіл між хати, так що люди боять ся виглянути на двір. В селах забирають хижі напастники найбільше псів.

Всячина.

— **Виправа Нансена до північного бігуна.** Летом блискавки пронесла ся по Европі вість, що Нансен добив ся до північного бігуна. Перше донесенє о тім надійшло з Колимска у всхіднім Сибіри від купця Кушнарева, котрий вислав з тою важною новиною Якута т. зв. „песьою почтою" до окружного радника в Іркутску Кондакова. Инших вістий доси нема, але та перша уважає ся за майже певну. Шведский посол в Петербурзї просив росийске правительство розслідити, хто ті люди Кушнарев і Кондаков та чи заслугують на довірє, а рівночасно консулї анґлійскі і американьскі в Сибіри одержали від своїх правительств порученє здати зараз подрібно справу о всїм, що розвідають. Так одержано поясненя, котрі дозваляють уважати цїлком певною вість о відкритю Нансеном північного бігуна. В Норвеґії, котра устроїла ту виправу, запанувала величезна радість і ґеоґрафічне товариство відбуло торжественне засїданє, на котрім сконстатовано, що важного для науки відкритя довершив Норвежець. І дїйстно всьо промавляє за тим, що вість з Колимска не єсть байкою.

Передусїм сам др. Фрітйоф Нансен, уроджений 1861 р. недалеко Християнії, єсть поважним ученим і подорожником незвичайно твердої вдачі. До бігуна робив він вже перше дві виправи і в першій 1882 р. зайшов дуже далеко, але тоді пірвали єго величезні маси леду, що плив як гори від бігуна до Атлянтийского океана; ті леди занесли єго до Ісляндії, звідки повернув до вітчини. З тої виправи привіз Нансен богато астрономічних помічень, принятих з признанєм в науковім сьвітї, а крім того поставив здогад, що коли на бігуні єсть земля, то єї береги присувають ся близше до Америки або Сибіра, як до Шпіцберґу і Землї Франц Йосифа. Він навіть припускав, що Ґренляндия лучить ся з бігуном. Отже в 1888 році підняв ся другої виправи тою — як гадав — сухою дорогою. З рибацкої оселї Фредеріксгаль на полудневім кінци Ґренляндиї ся пустив в глуб тої землї на нартах з кількома відважними Ескімосами, однако коли дістав ся до пустинї, де майже без перерви тревали замети і гураґани, тодї Ескімоси відмовили єму товариства а й він сам бачив, що тою дорогою не дійде до мети. Отже знов вернув до краю, де вскорі видав звістний твір о Ґренляндиї і так ним вславив ся, що хоч не мав ще трийцять лїт, іменовано єго куратором музея в Християнії. Однако він заєдно гадав о бігунї. На єго внесенє займило ся товариство ґеоґрафічне устроєнєм нової виправи, держава причинила ся щедрою підмогою, збудовано в державних робітнях корабель з подвійними стїнами, заосмотрено єго в найлїпші знаряди, в поживу на три роки і Нансен вирушив перед півтора роком в нову дорогу.

Тепер обібрав дорогу вздовж берегів Сибіра аж до моря Норденшільда, там минув громадку островів Ново Сибірских, відкритих не дуже давно і виплив на пусте море повне якихсь сильних і противних собі струй. Одна з них пірвала єго і занесла до устя ріки Колими, де лежить кілька малих островів Медвежих, заєдно безлюдних. Однако в липни і серпни перебувають на них Якути, котрих уживає купець Кушнарев до ловів на білі медведі. Ті Якути завезли єго до Колимска, де пізнав ся з тим купцем і радником Кондаковим, людьми образованими, котрі вже давнїйше заснували товариство розслїдників Ледового океана. Они дали єму дуже богато цїнних вказівок, між котрими була для него найважнїйша тота, що правильно кождого року в одній порі, імено в осени, появляє ся сильна струя, що немов рвуча ріка пливе серед моря з пролива Берінґа здовж сибірских берегів, творить так звану дорогу „де Льонґа", а коло Медвежих островів звертає ся на півнїч і жене з такою силою, що розтрунує гори плаваючого леду. Отже та — що так скажемо — ріка на мори, тому що незвичайно бистра, нїколи не замарзає. Серед накопиченого леду, котрий творить неперервану, рухому, але тверду покриву Ледоватого океана, представляє ся та ріка як все отвертий канал. Але то треває всего кілька тижднїв; струя стає що раз повільнїйша, аж вкінци цїлком никне, а тодї щезає і канал. Подібні струї істнують на всїх океанах і їх добре знають, лише о тій нїхто не знав; кажуть навіть, що она появляє ся від недавна, о скілько можна о тім вносити з оповідань диких Якутів, але на їх свідоцтва не богато можна числити, бо і они відвідують ті глухі сторони лише рідко і на короткий час. На кождий спосіб Нансен постановив скористати з тої струї, а Кушнарев і Кондаков поробили єму ріжні улекшеня. Кушнарев вислав по кілька Якутів на всї найдальші островцї, щоби через них одержувати вісти від Нансена, а Кондаков устроїв від Колимска до Якутска „песю почту", т. є. їзду на маленьких саночках, що їх тягне дуже скоро від стациї до стациї по кільканайцять виучелих псів.

Перед кількома місяцями Нансен вирушив до бігуна, а як раз тепер надійшла від него до Кушнарева вість, що вже вертає, відкривши землю, очевидно завалену ледом і поробивши наукові поміченя, котрі пересьвідчили єго о тім, що єсть на бігуні. Недостача дальших вістий толкує ся тим, що від найдальших островів Бенета, Фадеєва і Котельної до сибірского берега міг перехопити ся човен Якута, але великий корабель мусів задержати ся при тих островах.

Наукова вартість виправи Нансена буде певне велика, єго поміченя кинуть може сьвітло на богато загадочних доси явищ арктичних, а для всїх буде та подорож Нансена взірцевим приміром незвичайної витревалости і відваги.

Телеґрами.

Париж 22 лютого. Сенат запротестував против поступованя кабінету, але остаточно заявив, що в інтересі краю розслїдить предложеня кабінету.

Рим 22 лютого. Ґен. Баратієрі доносить, що в битві коло Сета ворог убив 97 Італїянців, 30 ранив, а 40 взяв в неволю. Правительство постановило вислати поміч до Африки.

Йоганнесбурґ 22 лютого. Доси відшукано 50 убитих підчас вибуху динаміту.

Льондон 22 лютого. З Йоганнесбурґа наспіла вість, що Бури зброять ся на граници і можна сподївати ся нападу на Анґлїйцїв.

Атини 22 лютого. В провінциї Селїно убили Турки 12 християн. На ту вість християни обступили Турків і держать їх в облозї. Вислано войско, щоби зробило порядок.

Софія 22 лютого. Фердинанд післав цареви портрет кн. Бориса в брилянтових рамах.

Від Експедициї

до нинїшного числа долучає ся цїнник насїнь **Н. Волїньского і Т. Качиньского** у Львові пляц Марияцкий число 3.

За редакцію відповідає: **Адам Креховецкий.**

Минув речинець, в котрім мала вернути депутация, а о Ретіфі анї чутки. Але нїхто не побоював ся нїчого злого. В таборах жило ся як би серед найбільшого мира; о розставлюваню варти не було й бесїди. Одного дня вислано Ван Ґаса до поодиноких таборів, щоби він там дещо розвідав ся. Коли вже пізно в ночи вертав домів, зачув, що на всходї і північнім всходї хтось дуже стріляють з рушниць. В таборі Маляна зробив ся зараз великий рух; всї тїшили ся і казали, що то, видко, депутация вернула щасливо і єї витають з радости вистрілами з рушниць.

Лиш один старий Бур чогось не хотів тому вірити. Єму здавало ся, що вистріли не з тої сторони чути, з котрої мав би надійти Ретіф; також і то було єму дивно, що чогось за довго вже стріляють. Тепер вже й в цїлім таборі настала обава і зараз вислано одного чоловіка верхом до найблизшого табору, щоби він там розвідав ся. Той чоловік вернув незадовго і принїс страшну вість, що тьма Кафрів напала на табори. Невеличка Малянова громадка половила зараз коні, що були на пасовиску, вивела жінки і дїти на стрімкий горб і скоро стало свитати, кидалась до других таборів. Декотрі з них були вже в руках Кафрів, але більша часть з них відогнала дикунів. Лиш в кількох місцях вела ся ще борба, особливо на однім горбі, що стрімкою стїнкою припирав до рівнини. Тут боронило ся 10 Бурів завзято від ворога, сильнїйшого в пятьдесятеро. Вже не ставало їм пороху, коли приятелї побачили їх положенє і прибігли їм в поміч; перебили ся через Кафрів і остаточно прогнали їх.

Страти Бурів були великі, бо ворог напав був деякі відділи зовсїм несподївано і вирізав в пень; инші погибли в завзятій борбі. Дикуни лютили ся страшенно і не щадили нїкого; жінки і дїти лежали на земли з повідрубуваними головами, руками і ногами; вози і всї знаряди були поломані на дрібні кусні. Тисячами злетїлось було всякого птацтва і робили — як каже Ґас — страшенний крик, коли їх було зїгнати.

Ранені Кафри дали перші знати, що стало ся з Ретіфом і єго товаришами. Через кілька днїв переговорювали они дружно з Дінґаном, та сходили ся з ним, а не підозріваючи нїякої зради, забули на всяку осторожність. Коли одного дня прийшли без зброї до короля, той велїв своїм людем напасти на них і всїх вирізати. Ван Ґас розповідає, що переслухувані пізнїйше Зулоси, кілька разів їх розпитувано, все казали, що то якісь білі люди, Анґлїйцї, намовили Дінґана до такої поганої зради. Ся страшна вість розійшла ся зараз по всїх бурских таборах і викликала велике пригнобленє. Многі радили втїкати чим скорше поза Змиєві гори; але о тім годї було й думати, бо було дуже богато жінок і дїтий, а відтак і не було чим їхати, бо Зулоси забрали були більшу часть стад. Остаточно постановлено лишити ся на місци і укріпити о скілько можна табор, та вислати відтак післанцїв о поміч. Коли опісля поміч надійшла, напали Бури на Дінґана, але той їх побив. Люди, що прийшли були на поміч, вернулись відтак назад, а з ними забрало ся і богато мужчин, котрі не хотїли оставати дальше в небезпечнім краю.

На табор, котрий остав ся тепер без проводу, напали знову Кафри і через три днї старали ся всїма силами взяти єго. Бурів брала ся вже розпука і они ставили завзятий опір. Своїми довгими рушницями убили они множество ворогів і остаточно їх прогнали. Ба, набравши відваги, напали тепер самі одного разу в ночи на табор Дінґана, в тім місци де нинї місто Венен, і страшно єго побили.

(Дальше буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.